

TANTÁRGYI TEMATIKA

<p>Tantárgy neve: Szókészlettörténet I. Propedeutika II. Lexémaváltozás</p>	<p>Tantárgy Neptun kódja(i): BTMMN505, BTMMN510 (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p> <p>Tantárgyfelelős intézet: ME BTK Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet</p> <p>Tantárgyelem: K (K: kötelező, KV: kötelezően választható, SZV: szabadon választható)</p>
<p>Tárgyfelelős (név, beosztás): Kecskés Judit egyetemi docens</p>	
<p>Tantárgyi egység: A szókészlet története</p>	
<p>Tantárgyi egység Neptun kódja: BTMMN505 (E Neptun kód a nappali képzésre vonatkozik. A levelező képzés Neptun kódjában a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p>	
<p>Javasolt félév: 2., 3. (A szak keresztféléves meghirdetésben nem indul, így páratlan szám mindig őszi, páros szám tavaszi félévet jelent.)</p>	<p>Előfeltétel: nincs (E Neptun kód(ok) a nappali képzésre vonatkozik/vonatkoznak. A levelező képzés Neptun kódjaiban a számjegy előtti N betűt L betűre kell cserélni!)</p>
<p>Óraszám/hét: 1 előadás, 1 konzultáció (A nappali képzés heti óraszámja 15 héten át. A levelező képzések féléves óraszámja a nappali tagozatos féléves órázámának mindig az egyharmada: heti 1 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 5, heti 2 nappali tagozatos óra esetén a levelező tagozat féléves óraszámja 10 stb.)</p>	<p>Számonkérés módja (a/gy/k/b): kollokvium (A teljesítés követelményeit lásd alább a <i>Félévközi számonkérés</i> ill. az <i>Értékelés</i> pontoknál.)</p>
<p>Kreditpont: 2</p>	<p>Tagozat: nappali (A tantárgy és a tantárgyi egység adatai és követelményei azonosak a levelező tagozaton is, egyedül a Neptun kód különbözik.)</p>
<p>Tantárgyi egység feladata és célja (3–4 mondatban összefoglalva): A tantárgy célja a hallgatók megismertetése a lexikológiai változások okával és azok művelődéstörténeti hátterével. A tantárgy tartalma: A neologizmusok és az archaizmusok korrelatív viszonya. A szavak jelentésváltozásának okai és típusai; az explication de texte, a nyelvi szövegmagyarázat jelentősége a szépirodalmi művek értelmezése során. A különböző rétegnyelvek szerepe és jelentősége a kommunikációban. A lexikográfia múltja, jelene és jövője.</p>	
<p>Tantárgyi egység tematikus leírása 12–15 heti bontásban:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lexikológia, lexikográfia, fogalmi magyarázatok 2. A szókészlet rendszertani jellemzői 3. Neologizmusok és archaizmusok korrelatív viszonya 4. A lexémaváltozások okai és típusai 5. A hangtani változások lexémákra gyakorolt hatása 6. Morfémarendszerünk változásainak lexémákra gyakorolt hatása 7. A szófaji rendszeren belüli átstrukturálódása a szavaknak 8-9. A jelentésváltozások okai és típusai 10. Explication de texte 11. Választott szépirodalmi szöveg elemzése a lexémaváltozások tükrében 12. Választott szépirodalmi szöveg elemzése a lexémaváltozások tükrében 13. Választott szépirodalmi szöveg elemzése a lexémaváltozások tükrében 14. Választott szépirodalmi szöveg elemzése a lexémaváltozások tükrében 15. Választott szépirodalmi szöveg elemzése a lexémaváltozások tükrében 	
<p>Félévközi számonkérés módja (prezentáció, zárthelyi dolgozat, szemináriumi dolgozat beadása stb.): kollokvium</p>	
<p>Értékelése (félévközi teljesítmény aránya a beszámításnál, ponthatárok stb.): K</p>	

A kód jelentése:

A = a tantárgy aláírással zárul, amelyben kétfokozatú az értékelés (nem megfelelt, megfelelt). A hallgató legfeljebb az óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás nem szerzhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támasztott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen.

K = a tantárgy kollokviummal zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). Az előadások óraszámának legalább 60%-án kötelező a hallgató részvétele, amit jelenléti ívre vezetett aláírásával igazol. Az ennél többet mulasztó hallgató nem kaphat aláírást és nem vizsgázhat. Az előadáshoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), legfeljebb akkora számban, mint a tantárgyi egység kreditpontszáma.

Amennyiben az előadáshoz zárthelyi dolgozat(ok) társul(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a kollokviumon is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

SZ = a tantárgy gyakorlati jeggyel zárul, amelyben ötfokozatú az értékelés (1–5). A hallgató legfeljebb a szemináriumi óraszám 30%-át mulaszthatja el következmények nélkül, az ezt meghaladó mértékű hiányzás – kivéve az igazolt betegség miatti hiányzást – esetén az aláírás és a gyakorlati jegy nem szerzhető meg. Az igazolt hiányzás pótlási feltételeit az oktató ismerteti. Az aláírás feltétele, hogy az oktató által a félév során támasztott prezentációs és beadási kötelezettségeknek a hallgató maradéktalanul eleget tegyen. A szemináriumhoz évközi zárthelyi dolgozat(ok) társulhat(nak), annak/azoknak az eredménye legalább 30%, legfeljebb 40%-os súllyal esik latba a záró osztályzatban. A zárthelyi dolgozat(ok)ról az oktató a tárgy félévi meghirdetések a Neptun rendszerben ad tájékoztatást. A szakmai követelményekhez képest a hallgatónak minden zárthelyi dolgozatában és a beadott szemináriumi dolgozatában is legalább 50%-os felkészültséget kell igazolnia ahhoz, hogy az elégséges (2) osztályzatot megszerezze.

KSZ = a tantárgy kollokviummal és gyakorlati jeggyel záruló tantárgyi egysége(ke)t egyaránt tartalmaz. Az előbbiekre a K, az utóbbiakra az SZ kódnak megfelelő értékelés vonatkozik.

Kötelező irodalom, a tantárgyi egység egészéhez (legalább 3 irodalmi tétel, lehetőleg 1 idegen nyelvű) vagy 12–15 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

Poliszémia, homonímia, szerk. GECSŐ Tamás, Bp., Tinta Könyvkiadó, 1999.

Magyar nyelvtörténet, szerk. KISS Jenő, PUSZTAI Ferenc, Bp., Osiris Kiadó, 2003.

MARTINKÓ András, *Értjük vagy félreértjük a költő szavát?*, Bp., RTV-Minerva, 1983.

LANSTYÁK István, *Nyelvből nyelvbe*. Pozsony, Kalligram, 2006.

Ajánlott irodalom, a tantárgyi egység egészéhez (legalább 3 irodalmi tétel, lehetőleg 1 idegen nyelvű) vagy 12–15 heti tematikus leírásának megfelelő beosztásban:

MARTINKÓ András, *A szó jelentése*. Lazi Kiadó, Szeged, 2001.

MINYA Károly, *Mai magyar nyelvújítás*, Bp., Tinta Könyvkiadó, 2003.

D. Alan CRUSE, *Lexical semantics*, Cambridge, Cambridge University Press, 1986.